

A close-up photograph of a man wearing a black cap, focused on working on the front of an orange bicycle. The bicycle has a silver fender and a black tire. The man's face is partially visible in profile as he looks down at his work. The background is slightly blurred, showing other bicycles and a workshop setting.

Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-28

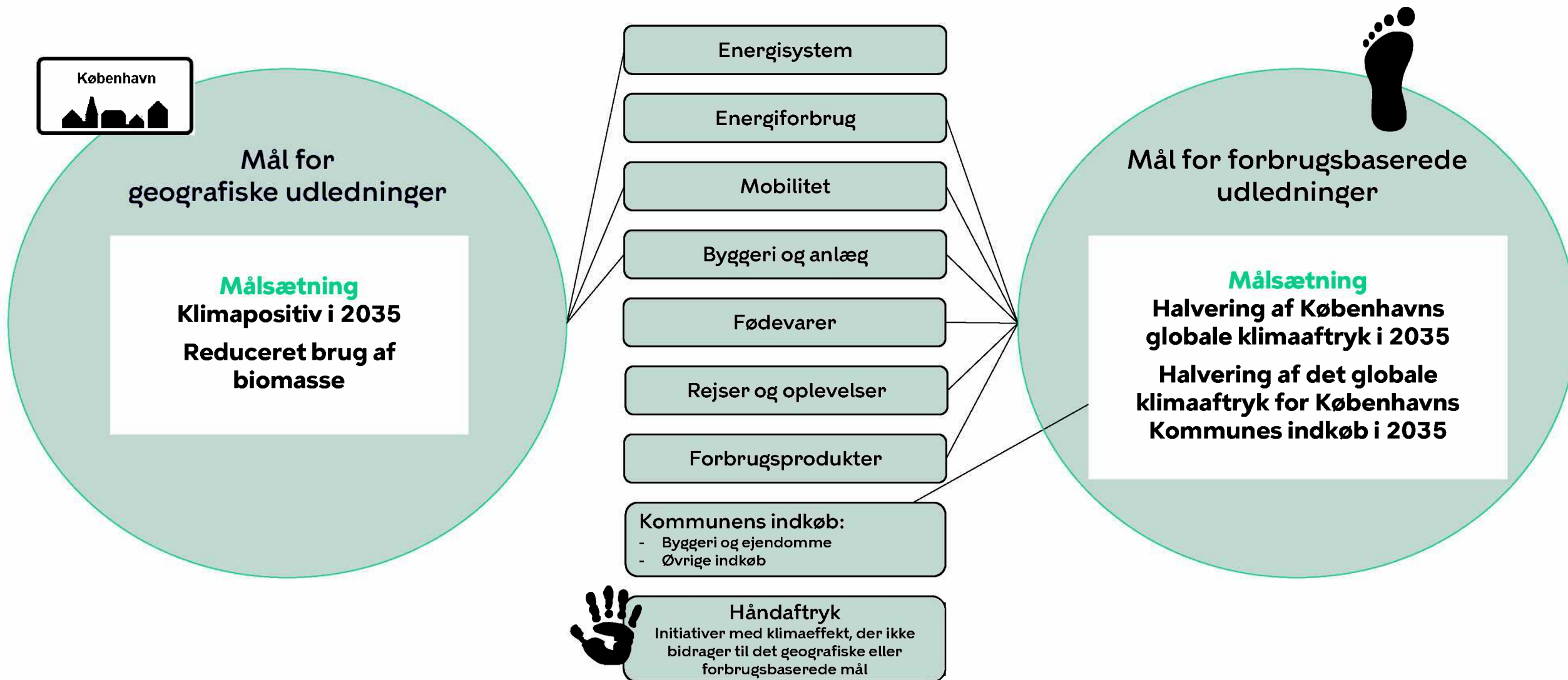
Agenda

1. Introduktion til Klimastrategi 2035 og Klimahandleplan 2026-2028
2. Gennemgang af indsatsområderne
3. Videre proces

Klimastrategi og handleplan

Klimastrategi 2035

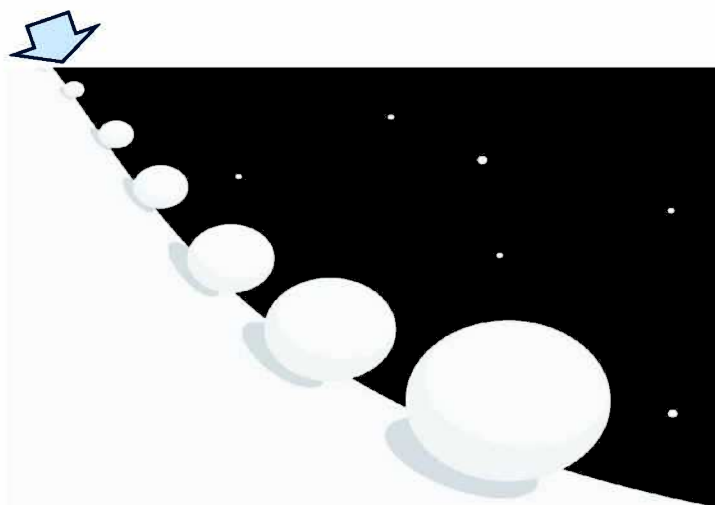

Strategiske greb og kommunens rolle

Målrette initiativer på flere niveauer

- struktur (teknologi, regulering og visioner)
- grupper (sociale fællesskaber og normer)
- borgere (adfærd)

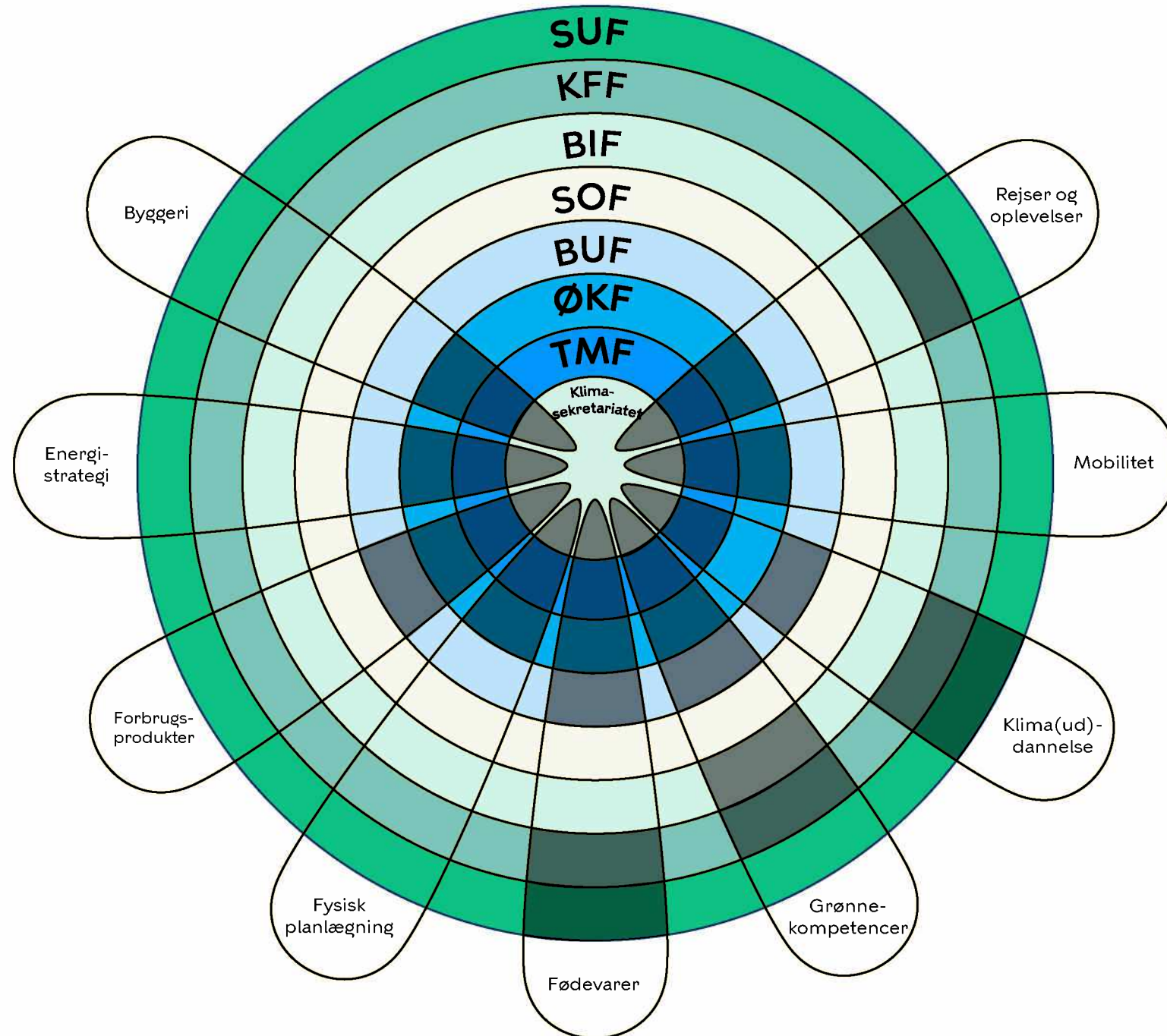
Accelerere
eksisterende
bevægelser

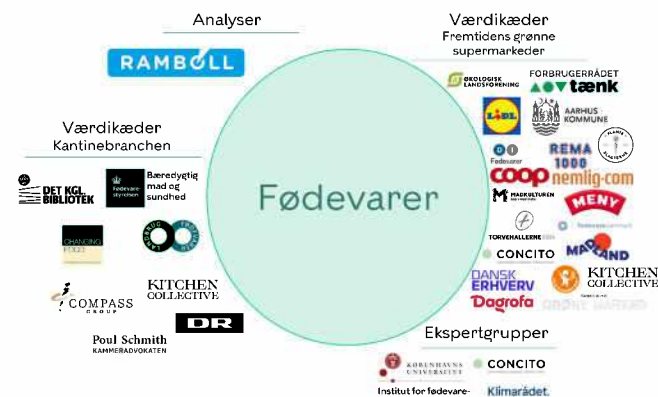
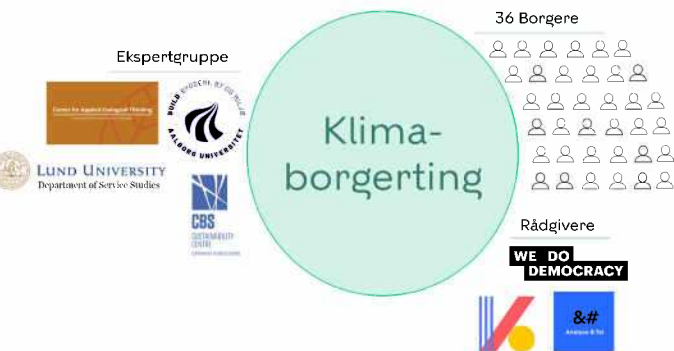
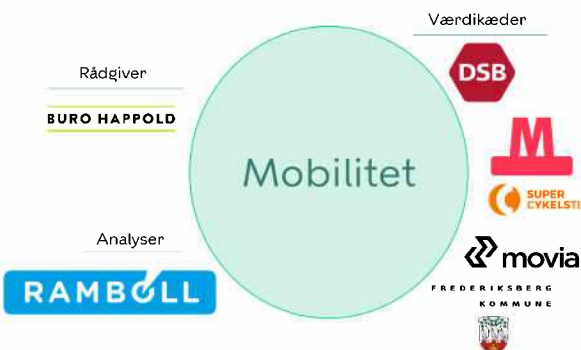
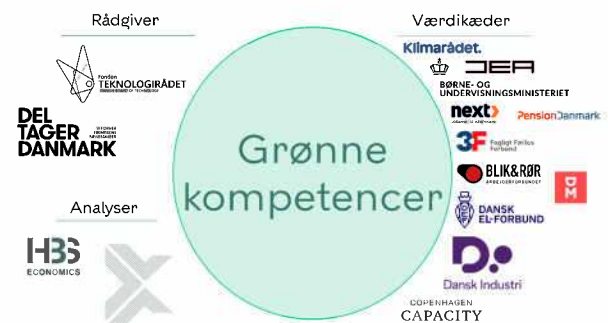
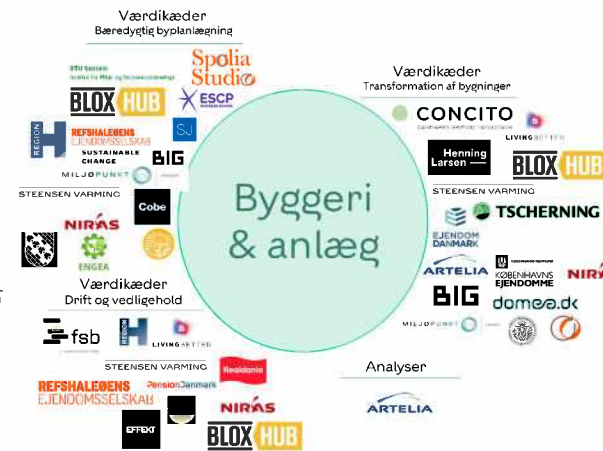
Fagligt grundlag

- Kortlægning af mest opdateret nuværende viden og analyser
- Gennemførelse af interne og eksterne analyser
- Sprintforløb på tværs af alle syv forvaltninger
- Værdikædeworkshops med eksterne interessenter
- Analyseworkshop og eksternt sparring
- anbefalinger fra Københavns Klimaborgerting og Klimaambassadører
- Klimaspørgeskemaer blandt københavnere
- Mm.

(Litteraturliste i Klimahandleplan 2026-2028)

Københavns Kommune

Indsatsområderne

Energisystem

Initiativer

- 1.1 Etablering af decentral varmeproduktion
- 1.2 Omstilling af spids- og reservelast
- 1.3 Lavere temperaturer i fjernvarmenettet
- 1.4 Etablering af CO₂-fangst
- 1.5 Udbygning og forstærkning af elnettet
- 1.6 Etablering af vedvarende energi fra vind og sol
- 1.7 Solceller og energifællesskaber
- 1.8 Energistrategisk Forum og koordinationsfora for energiplanlægning
- 1.9 Samarbejde med omegnskommunerne om omstilling af hovedstadsområdets fjernvarme
- 1.10 Omstilling til klimaneutralt bygasnet
- 1.11 Reduktion af udslip af klimaskadelige kølemidler
- 1.12 Træer i Københavns Kommune
- 1.13 Reduktion af klimabelastning fra spildevandsbehandlingen
- 1.14 Landstrøm til krydstogtskibe

Forvaltninger: TMF, ØKF

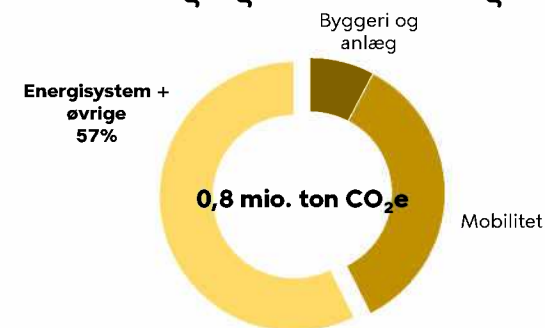
Delmål

- Københavns Kommune bidrager til en reduktion af en tredjedel af biomasseforbruget i Hovedstadsområdets fjernvarmenet i 2035 og op imod halvdelen i 2050 ved at etablere decentral, elbaseret varmeproduktion i form af 300MW varmepumper og 550 MW elkedler i København inden 2035.
- Udledninger fra spidslast i fjernvarmenettet er fossilfri gennem arbejde med fleksibilitet i fjernvarmeforbrug, varmelagring og fossilfri kilder til spids- og reservelast.
- Der er udrullet lavtemperatur-fjernvarme i København.
- Der indfanges CO₂ fra mindst ét storskala CO₂-fangstanlæg i København.
- Elnettet er udbygget og forstærket, så det kan imødekomme udsving og en forventet fordobling af elbehovet.

Der produceres vedvarende energi fra sol på land og vind i 2050 svarende til Københavns samlede elforbrug. Der sigtes mod at nå halvdelen i 2035. Placeringer nær København prioriteres.

Andel af de geografiske udledninger i 2019

CO₂e-effekt: Den samlet geografiske effekt for initiativer i første handleplan er ca. 500.000-1.400.000 ton CO₂e i 2035 og den samlet forbrugsbaseret effekt er ca. 390 ton i 2035, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 3 mio. DKK.

Energiforbrug i bygninger

Delmål

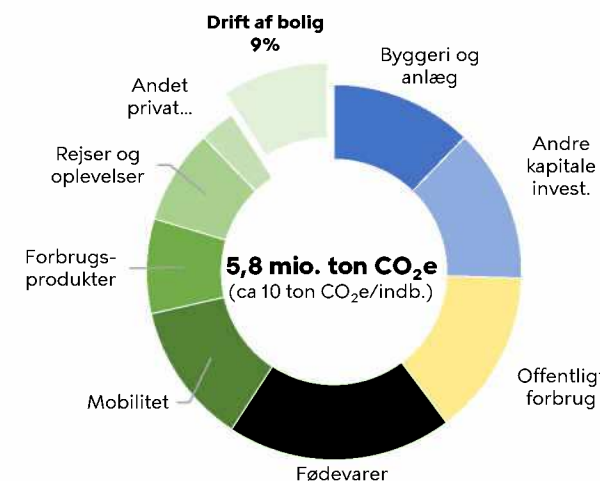
- Alle københavnske bygninger kan opvarmes tilstrækkeligt og samtidig effektivt integrere lavtemperaturfjernvarme som følge af driftsoptimering og renovering af bygningerne.
- Energiforbruget for henholdsvis el og varme pr. m² i bygninger i København er reduceret med 20 %

Initiativer

- 2.1 Energirigtig drift
- 2.2 Pilotprojekt om forberedelse af byens ejendomme til lavere fjernvarmetemperaturer
- 2.3 Fleksible varmekonsumenter
- 2.4 Energiøkonomisering af almene boliger
- 2.5 Dialog med rådgivere og entreprenører

Forvaltninger: TMF, ØKF

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 700 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 1 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 5 mio. DKK.

Byggeri og anlæg

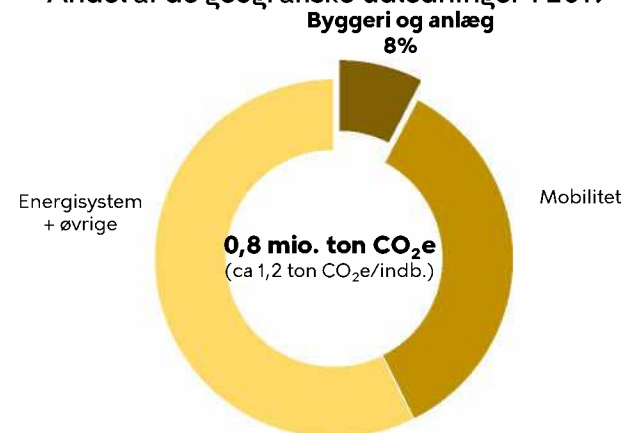
Initiativer

- 3.1 Klimahensyn i myndighedsbehandling
- 3.2 Fortsætte og udvikle partnerskabet Energispring
- 3.3 Partnerskab med bygherrer om byggeri med lavt klimaaftryk
- 3.4 Drift, vedligehold og renovering i boligforeninger
- 3.5 Transformation og optimeret udnyttelse af eksisterende bygninger
- 3.6 Fællesarealer i planlægningen af nye arealer
- 3.7 Lokaledeling i byens bygninger
- 3.8 Genbrug af tegl og beton i byggeriet
- 3.9 Samarbejde for mindre betonforbrug
- 3.10 Samarbejde om arbejdsmaskiner
- 3.11 Tværkommunalt klima- og byudviklingssamarbejde i hovedstadsområdet

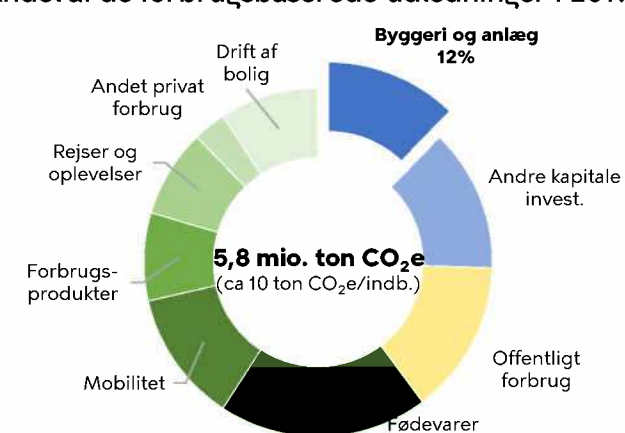
Delmål

- En større andel af behovet for nye kvadratmeter skal tilvejebringes ved levetidsforlængelse, fleksibel anvendelse og transformation af eksisterende bygninger, samt etablering af fælles arealer og faciliteter.
- Nybyggeri i København følger i gennemsnit klimakravet for lavemissionsklassen.
- Brugen af klimatunge materialer i anlæg reduceres markant.

Andel af de geografiske udledninger i 2019

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

Forvaltninger: TMF, ØKF, SUF, BUF

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 55.000 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 90 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne fortsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 32 mio. DKK.

Mobilitet

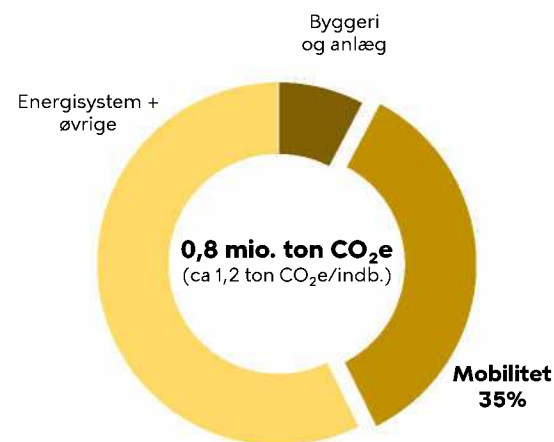
Initiativer

- 4.1 Omdannelse af arealer til grønne transportformer og byrum
- 4.2 Bedre cykelmuligheder
- 4.3 Styrket kollektiv transport
- 4.4 En by med mindre biltrafik
- 4.5 Fossilfri vejtrafik

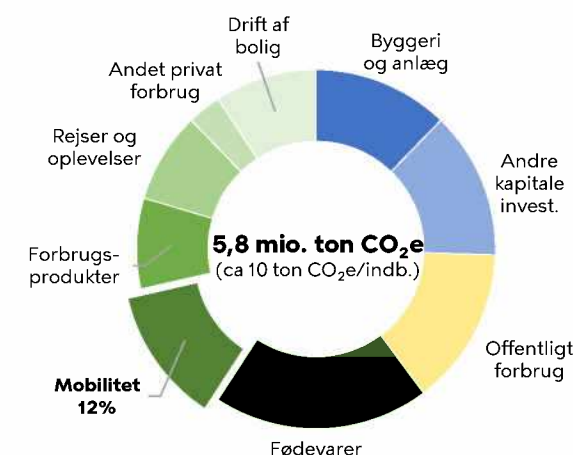
Delmål

- Andelen af københavnernes ture på cykel, til fods og med kollektiv transport stiger.
- Københavnerne benytter i stigende grad delebiler frem for at eje biler.
- Vejtrafikken i København er fossilfri.

Andel af de geografiske udledninger i 2019

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

Forvaltninger: TMF, ØKF, BUF

CO₂e-effekt: Den samlede geografiske effekt for initiativer i første handleplan er ca. 21.000-64.000 ton CO₂e i 2035. Den samlede forbrugsbaseret effekt er 35.000-90.000 ton, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 327-865 mio. DKK.

Fødevarer

Delmål

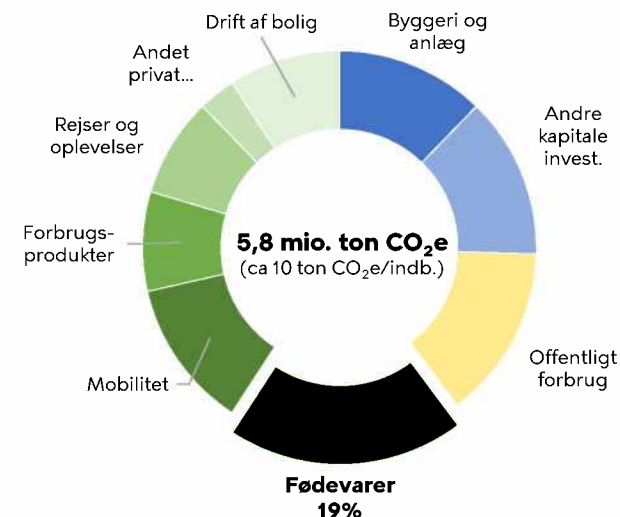
- At forbrug af kød og mejeriprodukter falder markant.
- At madspild fra husholdninger, institutioner og erhvervs reduceres markant

Initiativer

- 5.1 Samarbejde med arbejdspladser og uddannelsesinstitutioner om grønne kantiner
- 5.2 Samarbejde med detailhandlen
- 5.3 Restaurationsbranchen videndeler
- 5.4 Mad og drikke i byrummet
- 5.5 Viden om mad, sundhed og klima

Forvaltninger: TMF, ØKF, SUF, KFF

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 22.000 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 35 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 6 mio. DKK.

Forbrugsprodukter

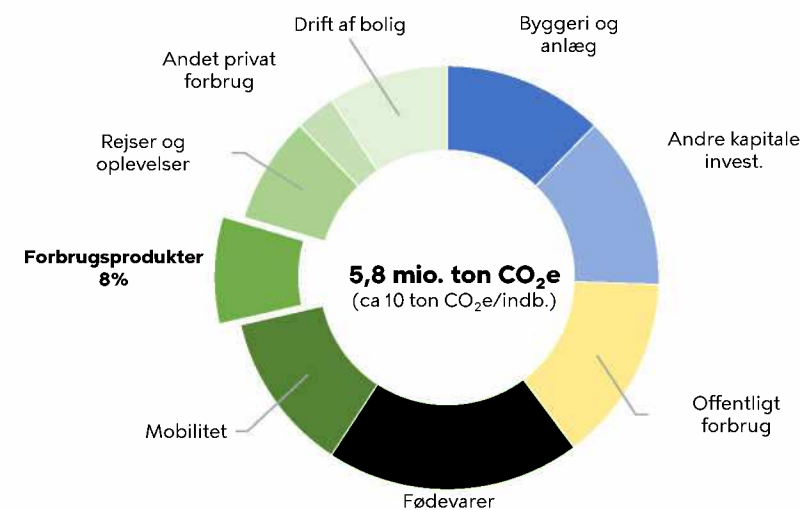
Delmål

- Tøj, elektronik og møbler genbruges, deles og repareres i markant større omfang frem for at der købes nyt.

Initiativer

- 6.1 Fremme reparation og deling i byen
- 6.2 Samarbejde med detailhandlen om forbrugsprodukter
- 6.3 Fra affaldssortering til ændrede forbrugsmønstre
- 6.4 Fremme genbrug og leje af produkter
- 6.5 Grønne forretningsmodeller ved forbrug af tekstiler, elektronik og møbler hos virksomheder

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

Forvaltninger: TMF, ØKF, KFF

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 9.500 ton CO₂e i 2035, svarende til ca.15 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 8 mio. DKK.

Rejser og oplevelser

Delmål

- Muligheden for at rejse på ferie med tog, bus eller el-bil forbedres markant

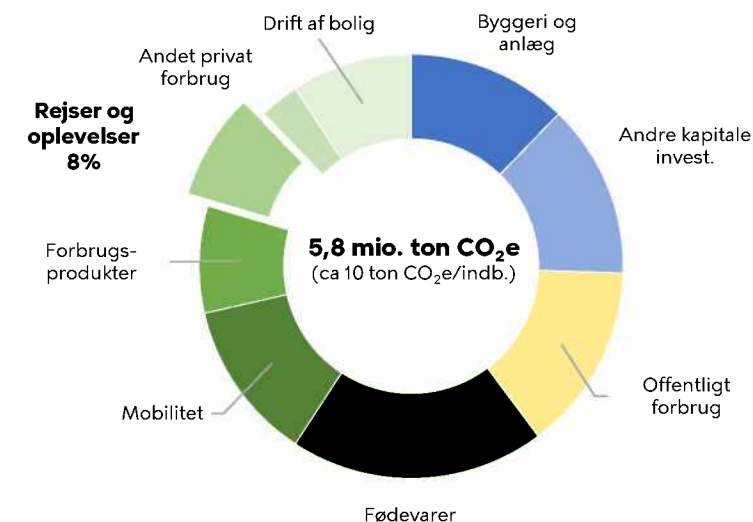
Initiativer

7.1 Attraktive tog- og busforbindelser til europæiske storbyer

7.2 Samarbejde med turismebranchen

7.3 Grøn omstilling i kultur- og fritidsorganisationer

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

Forvaltninger: TMF, ØKF, KFF

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 13.000 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 20 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 5 mio. DKK.

Tværgående og understøttende greb

Initiativer

- 8.1 Borgerdialog og inddragelse
- 8.2 Borgerrettet vejledning
- 8.3 Test og forsøg for klimaomstilling
- 8.4 Klimaforum for uddannelsesinstitutioner
- 8.5 Borgernære klimaindsatser i områdefornyelser
- 8.6 Klima i ungearenaer
- 8.7 Grøn omstilling i børnehøjde
- 8.8 Bydelsbaseret klimaarbejde i samarbejde med lokaludvalg og miljøpunkter
- 8.9 Erhvervsservice til grøn omstilling
- 8.10 Styrket medarbejderinvolvering og kompetenceopbygning i klimaomstilling i Københavns Kommune

Forvaltninger: TMF, ØKF, BUF, BIF, SOF, SUF

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 15.000 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 25 kg CO₂e pr. indbygger, såfremt initiativerne forsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 50 mio. DKK.

Københavns Kommunes indkøb

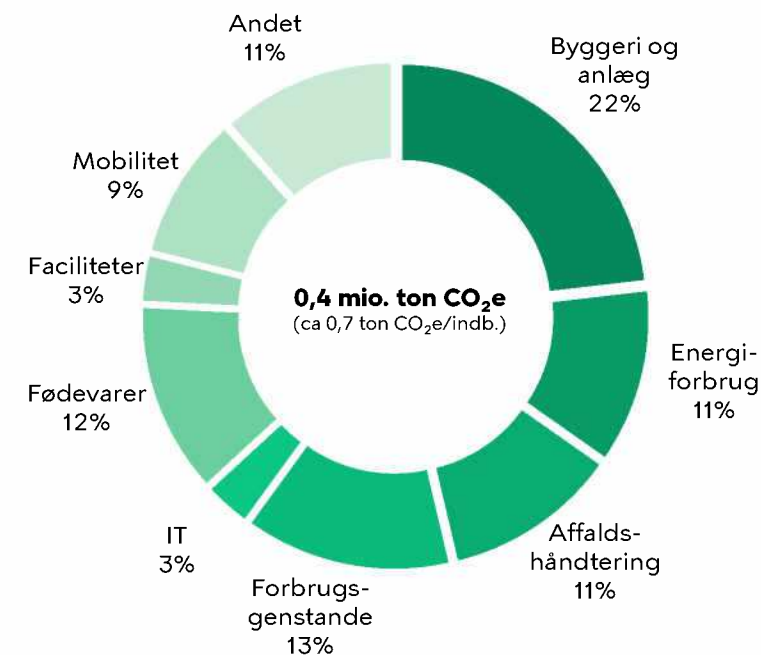
Målsætning

- 50% reduktion af klimaaftrykket af kommunens eget indkøb pr. borger i 2035
- 25 % reduktion pr. borger i 2030

Indsatsområder

- 9.1 Byggeri og ejendomme
- 9.2 Øvrige indkøb
- 9.3 Styringsmodel for klima
- 9.4 Tværgående indkøbsgreb

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

Forvaltninger: Alle

CO₂e-effekt: Samlet effekt (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 37.200 – 43.000 ton CO₂e i 2035, svarende til ca. 52-60 kg CO₂e pr. indbygger, hvis initiativerne fortsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 0,9-1,9 mia. kr.

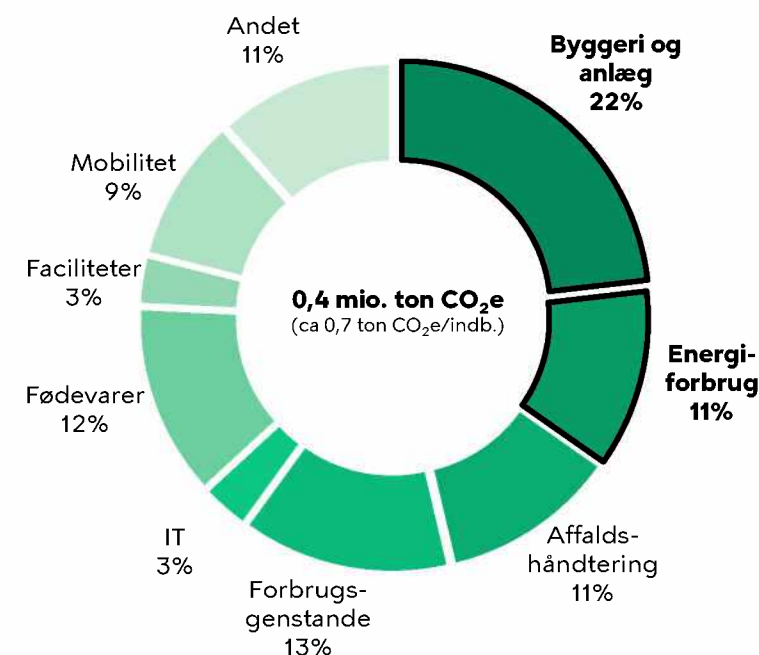
Byggeri og ejendomme

Initiativer

- 9.1.1 Nybyggeri med lavt klimaaftryk
- 9.1.2 Optimering af kvadratmeter
- 9.1.3 Renovering og vedligehold
- 9.1.4 Grønt energiforbrug i kommunens bygninger
- 9.1.5 Klimavenligt anlæg

Forvaltninger: Alle forvaltninger

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

CO₂-Effekt: Samlet effekt i 2035 (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 21.600 - 23.000 ton CO₂e i 2035 svarende til ca. 30-32 kg CO₂e pr. indbygger, hvis initiativerne fortsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 0,7-1,7 mia. kr.

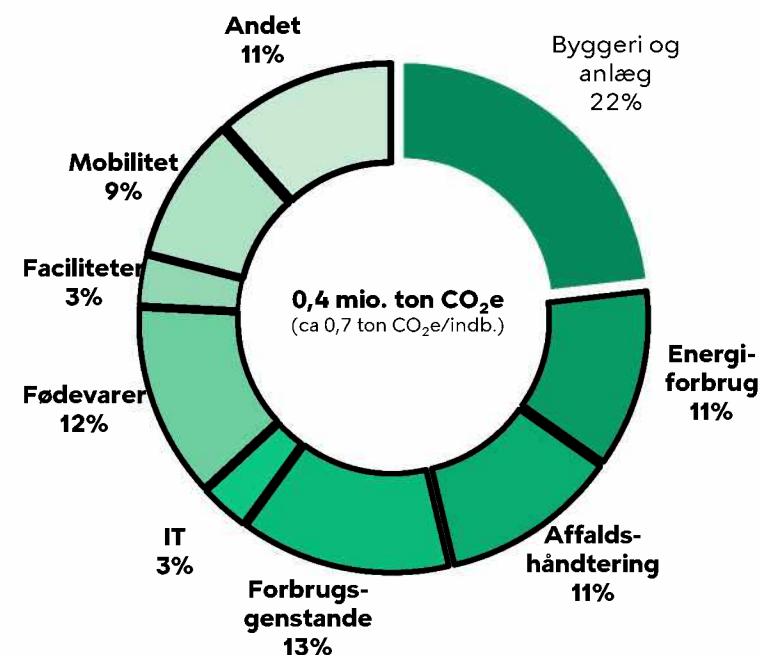
Øvrige indkøb

Initiativer

- 9.2.1 Grønne faciliteter
- 9.2.2 Klimavenligt fødevareforbrug
- 9.2.3 Klimavenligt forbrug af IT
- 9.2.4 Grøn mobilitet
- 9.2.5 Grønne affaldsløsninger
- 9.2.6 Klimavenlige indkøb af forbrugsgenstande

Forvaltninger: Alle forvaltninger

Andel af de forbrugsbaserede udledninger i 2019

CO₂-Effekt: Samlet effekt i 2035 (forbrugsbaseret) for initiativer i første handleplan er ca. 15.600 – 20.000 ton CO₂e i 2035 svarende til ca. 22-28 kg CO₂e pr. indbygger, hvis initiativerne fortsætter indtil 2035.

Samlede udgifter for initiativer i første handleplan: Initiativer i første handleplan forventes at medføre udgifter for KK i hele planperioden for samlet ca. 170-200 mio. kr.

Understøttende virkemidler i indkøb

Styringsmodel for klima

Styringsmodel for klima med udvalgsfordelte målsætninger, der kan ansvarliggøre kommunens udvalg og forvaltninger til at reducere deres klimaaftryk.

Styringsmodellen skal kobles til det eksisterende økonomiske årshjul og budgetprocessen, så CO₂ og økonomi i højere grad sidestilles.

Tværgående indkøbsgreb

- Flere klimakrav til kommunens leverandører, så der i højere grad sættes fokus på klimavenlige produkter.
- Et styrket fokus på at begrænse indkøb af nye produkter med et højt klimaaftryk.
- At begrænse forbruget ved at blive bedre til at forbrugsstyre, øge cirkulariteten og genanvende de produkter, der allerede er indkøbt.

Håndaftryk

Kommunens rolle

De initiativer, der ikke bidrager direkte til de overordnede målsætninger, men som medvirker til at reducere klimaaftrykket uden for afgrænsningen af Klimastrategi 2035.

Hovedindsatser

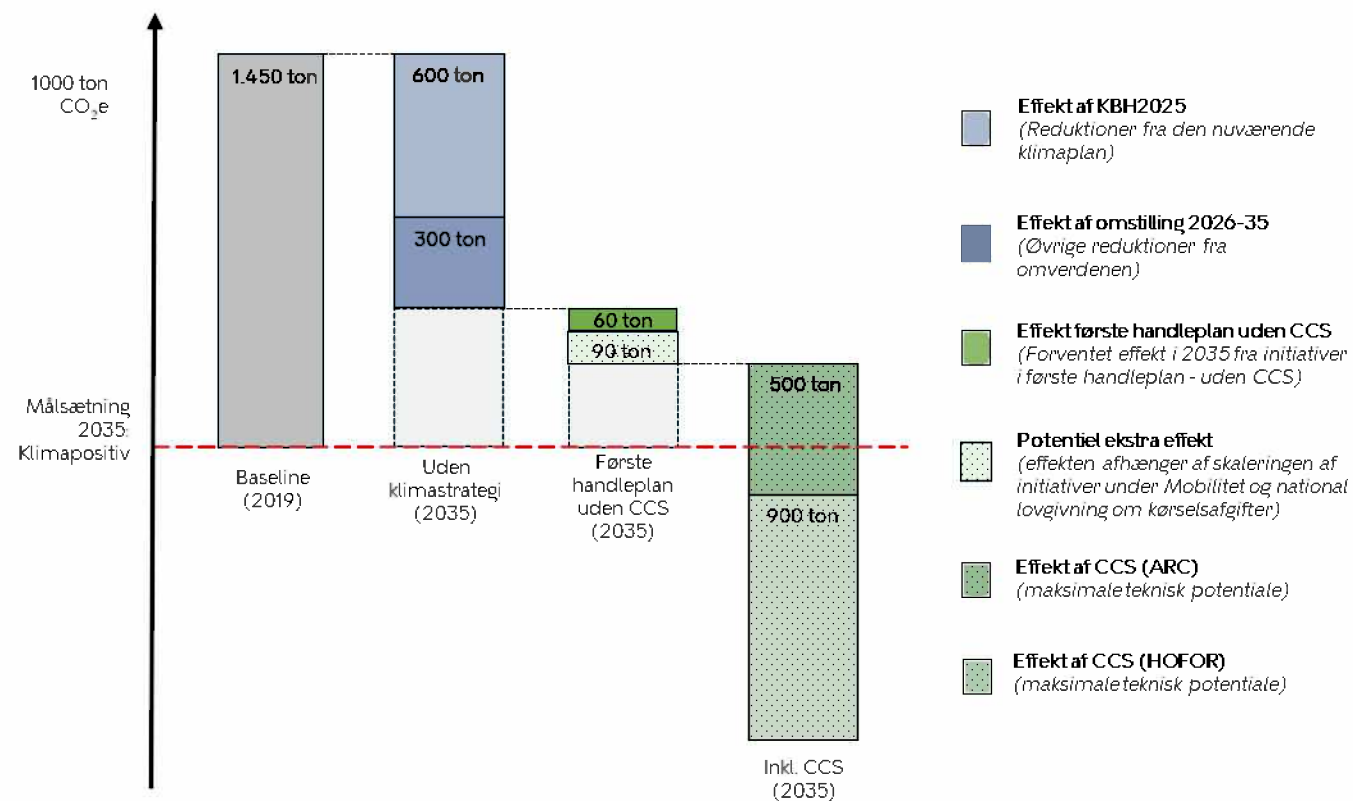
9.5.1 Københavns Kommunes investeringsportefølje

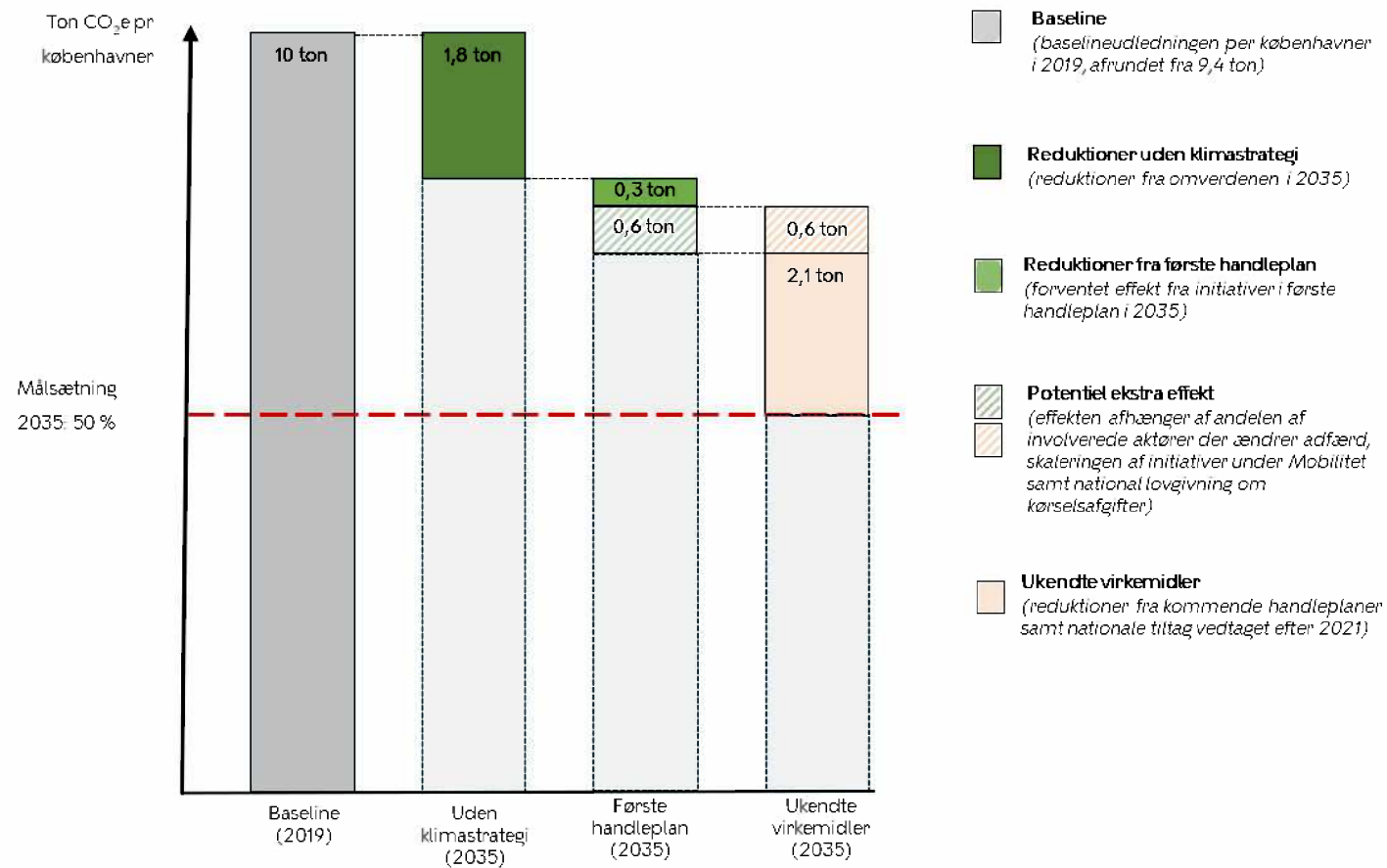
9.5.2 Naturbaseret CO₂-optag

Effektvurderinger

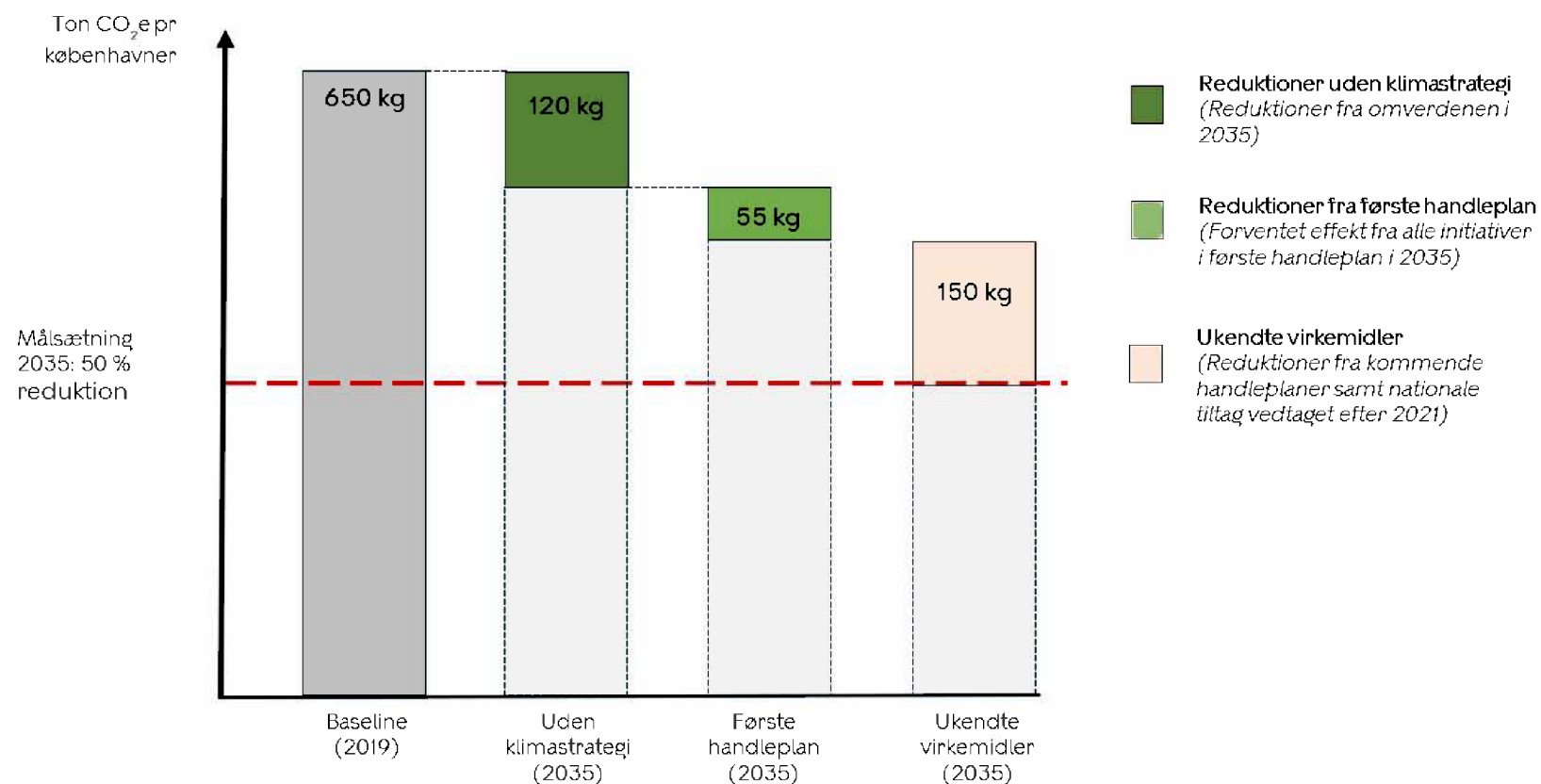
Effekt for de geografiske udledninger

Effekt for de forbrugsbaserede udledninger

Effekt for Københavns Kommunes indkøb

Økonomi

De økonomiske konsekvenser

Initiativ: KK indgår et partnerskab med virksomheder inden for en sektor mhp. at påvirke borgeradfærd

Virkningskæde (antaget adfærd)

Initiativ:
KK igangsætter
partnerskab i en
sektor

Målgruppe:
25 % af
virksomhederne
indgår i
partnerskab

Succes for målgruppe:
15 % af de berørte
borgere ændrer
adfærd

Størrelse af adfærd:

Direkte økonomiske
konsekvenser:

Borgere sænker eller
skifter forbrug med
20 pct.

Virksomheder har ikke
isoleret reduktion

Besparelse for borgere

Omkostninger ved deltagelse i
partnerskab og evt. besparelse ved
mindre spild

Overblik over økonomiske konsekvenser i klimastrategiperioden

Omkostning på 19-25 mia. kr. for borgere og virksomheder/selskaber, der primært drives af:

- **Energiproduktion:** Bruttoinvesteringer af kommunale selskaber *jf. Energistrategi*
- **Energiforbrug:** Bl.a. energioptimering i boliger
- **Byggeri og anlæg:** Bl.a. opførsel af nybyggeri med lavt klimaaftryk
- **Mobilitet:** Øget vedligehold mv. af tog

Besparelser på 9-25 mia. kr. for borgere og virksomheder/selskaber, der primært drives af:

- **Byggeri og anlæg:** Bl.a. transformation mv. i stedet for nybyg
- **Mobilitet:** Skift fra biler mv. til offentlig transport og cykler
- **Fødevarer:** Mindre madspild og skift til mere klimavenlige madvarer

Omkostninger på 2-5 mia. kr. for KK:

- Primært investeringer i infrastruktur for mobilitet og KKs eget byggeri og anlæg

Indsatsområder	[FORELØBIGE TAL] Klimastrategiperioden 2026-2035 (mio. kr.)*		
	Borgere og virksomheder/selskaber		Københavns Kommune
	Omkostninger	Besparelser	Omkostninger
Energisystem	14.000-20.000 ¹⁾	-	20
Energiforbrug	310	130-240	10
Byggeri og anlæg	510	230-330	90
Mobilitet	4.410	7.980-22.430	1.090-2.850
Fødevarer	20	590-1.230	33
Forbrugsprodukter	20	210-360	30
Rejser og oplevelser	10	-130 til 130	20
Tværgående og understøttende	Indregnet i andre initiativer		150
KK indkøb			
- Byggeri og anlæg	-	-	700-1.700
- Øvrigt indkøb			170-200
Samlet	19.290-25.290	9.370-25.200	2.350-5.140

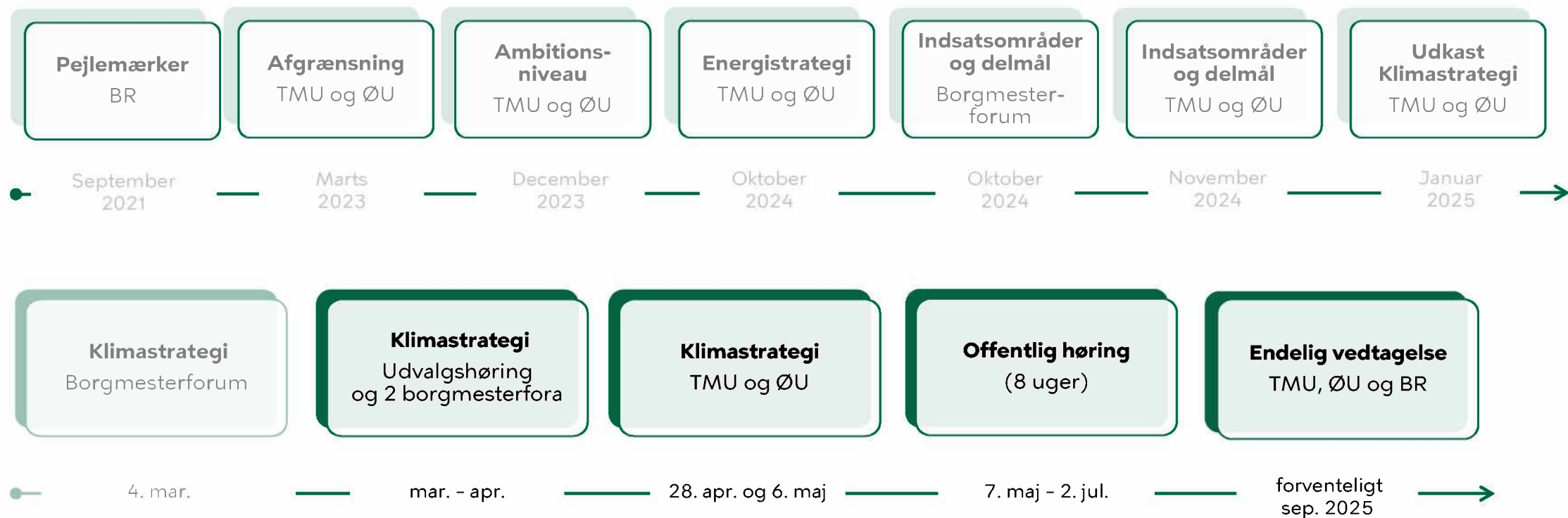
¹⁾ Bruttoinvesteringerne for de kommunale selskaber frem mod 2035 baseret på deres egne tal jf. Energistrategi.

Samlet økonomi for strategi og handleplan

Indsatsområde	Årligt (mio. kr.)						Klimastrategiperioden 2026-2035 (mio. kr.)		Handleplanperioden 2026-2028 (mio. kr.)	
	Borgere			Virksomheder			Samlet for borgere og virksomheder		Københavns Kommune	Københavns Kommune
	Omkost- ninger	Bespar- elser	Netto- gevinst	Omkost- ninger	Bespar- elser	Netto- gevinst	Omkost- ninger	Besparelser	Omkostninger	Omkostninger
Energisystem	-	-	-	-	-	-	14.000- 20.000	-	24	3
Energiforbrug	0	15-27	15-27	37	1	-36	310	130-240	14	5
Byggeri og anlæg	0	0	0	62	20-47	-42 til -14	510	230-330	91	32
Mobilitet	315	880-2.520	560-2.200	216	78-172	-137 til -43	4.410	7.980- 22.430	1.089-2.853	327-856
Fødevarer	0	56-77	56-77	2	15-71	13-69	20	590-1.230	33	7
Forbrugs-produkter	0	13-31	13-31	3	12	9	20	210-360	25	8
Rejser og oplevelser	0	-15 til 15	-15 til 15	1	0	-1	10	-130 til 130	21	5
Tværgående og understøttende greb	Indregnet i andre initiativers reducerede udgifter								158	50
KK Indkøb	-								900-1.930	190-470
Samlet	315	950-2.670	630-2.250	320	110-300	-190 til -20	19.290- 25.290	9.370- 25.200	2.350-5.140	630-1.450

Videre proces

Politisk vedtagelse af Klimastrategi 2035

Ekstra slides

Initiativernes effekter

Virkningskæde (antaget adfærd)

KK vurderinger

Initiativ:
Fx: KK igangsætter initiativ

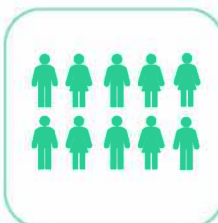
Antagelse om målgruppe:
Fx: Andel af aktører som initiativet når ud til

Forventet effekt

Potentiel effekt

Alle aktører (fx borgere og/eller virksomheder) ændrer adfærd

Initiativernes indbyrdes positive og negative påvirkning på hinanden

Deloitte effektmodel

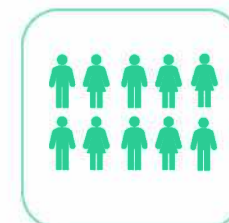
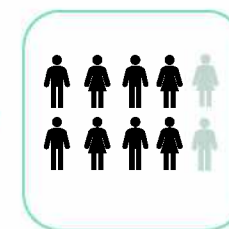
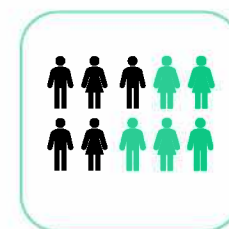
Succesrate:

Andelen af aktører som forventes at ændre adfærd afhænger af initiativtype

Regulering (80%)
Økonomisk regulering (50%)
Teknologisk værktøj (30%)
Uddannelse og partnerskaber (15%)

Spredningseffekt:

Antal aktører udover målgruppen, som kan forventes at blive påvirket og også ændrer adfærd

Reduktionsrate:

Forventet grad af adfærdsændring (variation)